

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ БАНК-МОЛИЯ
АКАДЕМИЯСИ**

**ТАДБИРКОРЛАР ВА ИШБИЛАРМОНЛАР ҲАРАКАТИ –
ЎЗБЕКИСТОН ЛИБЕРАЛ-ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИ**

**«Ўзбекистоннинг жаҳон молия бозорига интеграциялашуви:
асосий тенденциялар, муаммолар ва истиқболлар» мавзусида**

**ХАЛҚАРО ИЛМИЙ-АМАЛИЙ
КОНФЕРЕНЦИЯ МАТЕРИАЛЛАРИ**

2019 ЙИЛ 25 ОКТЯБРЬ

Тошкент 2019

Усмонов Ф. Банклар фаолиятида факторинг амалиётини юритишдаги камчиликлар ва юзага келаётган муаммолар.....	285
Хамидова Ф. Минтақа ва корхоналарнинг ижтимоий-иқтисодий ривожланишида иқтисодий хавфсизлигини таъминлаш.....	288
Файзиева Н. Ш. Банковская система Узбекистана: новые реалии и приоритеты.....	290
Хамраев Б.Б. Маҳаллий солиқлар тизимини ривожлантириш орқали маҳаллий бюджетлар барқарор даромад базасини таъминлаш.....	293
Хатамова М. Тижорат банкларида конверсион операциялар ҳисобини такомиллаштириш.....	296
Хошимов Э.А. Акциядорлик жамиятларида “рақамли” корпоратив бошқарувни ривожлантириш истиқболлари.....	298
Худойбердиев А. А. Фонд бозори операцияларини такомиллаштириш.....	300
Худойкулов Х. Х. Ўзбекистон капитал бозорини ривожланишига акциядорлик жамиятларини капиталидан қутилётган даромадни таъсири.....	302
Касимов Ш.В. Республикамизда жиноий даромадларни легаллаштиришга ва терроризмни молиялаштиришга қарши курашишда тижорат банкларнинг роли.....	303
Шокиров У. Инвентаризация молиявий назоратнинг шакли сифатида.....	305
Ergashev E.I. Agrar sohani investitsiyalash yo'nalishlari.....	308
Юлдашев А.А. Иқтисодиётни ривожлантириш шароитида тижорат банклари томонидан микромолиялаштиришнинг ўрни ҳамда уни такомиллаштириш йўллари.....	309
Yahyoeva G. Privatization of state owned banks.....	311

3-СЕКЦИЯ

ИҚТИСОДИЙ ЎСИШНИ СОЛИҚЛАР ОРҚАЛИ РАЎБАТЛАНТИРИШНИНГ ЗАМОНАВИЙ ВОСИТАЛАРИ

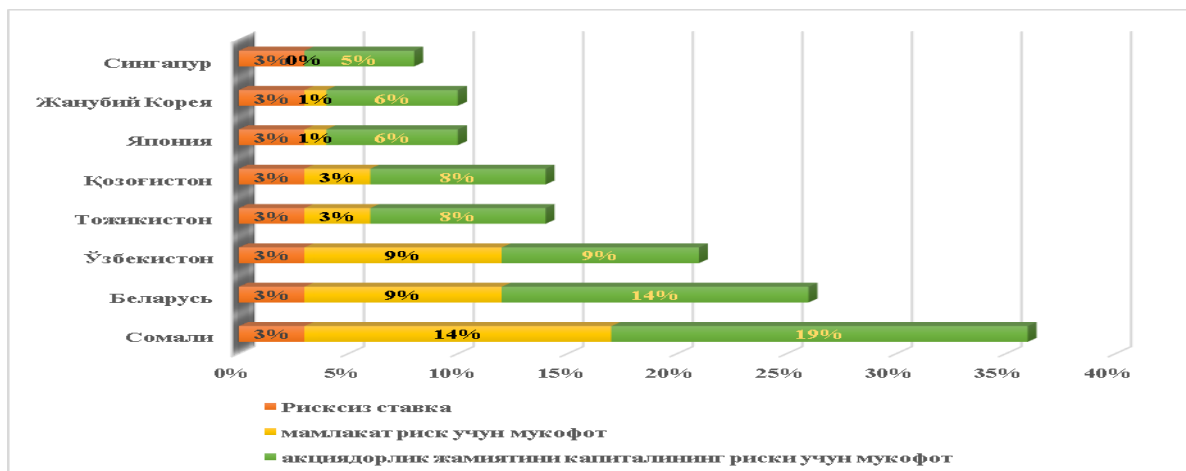
Тошматов Ш.А. Стратегия выбора между ростом бюджетных расходов и сокращением налоговой нагрузки в Узбекистане.....	314
Мирзаева Ф. М. Тўғри танланган солиқ сиёсати иқтисодий ўсишни омили сифатида.....	317
Воронин С. А. Убайдуллаева А.Х. Налоговые инструменты стимулирования развития промышленного комплекса республики Узбекистан.....	319
Назаров М. Бюджетирование предприятий на микроуровне.....	321
Гиёсов А. А. Причины возникновения налоговой задолженности и пути их сокращения.....	325
Азизов Ф. А. Сокращение размера теневой экономики в Узбекистане путем совершенствованием налогового администрирования.....	327
Мамасолиев Р. Солиқ ислохотлари - тадбиркорликни ривожлантиришнинг муҳим омили сифатида.....	330
Ҳакимов Б. С. Тадбиркорлик субъектлари маҳаллий давлат ҳокимиятининг таянчи.....	333
Юлдашев О. Т. Инновацион фаолиятни солиқлар орқали рағбатлантириш: европа тажрибаси.....	335
Исламкулов А.Х. Бюджетлараро мутаносиблини таъминлашда солиқлар тизимини такомиллаштиришга ёндашувлар.....	337
Имамова Н. Экспорт операцияларида солиқ ҳисобини юритиш тартиби.....	341
Очилов Х. Маҳаллий бюджет лойиҳасини ишлаб чиқишда солиқ потенциалини баҳолаш.....	343
Зокиров С. Мамасолиев Р. Снижение налоговой нагрузки как фактор развития услуг в малых селах.....	345
Султанов С.Ж. Соғлиқни сақлаш тизимида натижадорлик индикаторлари асосида молиялаштириш истиқболлари.....	348

ЎЗБЕКИСТОН КАПИТАЛ БОЗОРИНИ РИВОЖЛАНИШИГА АКЦИЯДОРЛИК ЖАМИЯТЛАРИНИ КАПИТАЛИДАН КУТИЛЁТГАН ДАРОМАДНИ ТАЪСИРИ

*PhD Худойқулов Х. Х. ТДМИ
“Молия ва солиқлар” кафедраси, доценти*

Бугунги кунда капитал бозори иқтисодиётдаги бўш пул маблағларини жамлаш ва уни инвестиция жараёнларига йўналтиришнинг муҳим воситасидир. Бироқ, мамлакатимизда капитал бозорини ривожланишида акциядорлик жамиятларини капитал қийматини таъсири қуйидагилардан иборат ҳисобланади. Биринчидан, акциядорлик жамиятини капиталдан кутилаётган даромад юори бўлиши малакатдаги рискни юқорили бўлишини кўрсатиб, Ўзбекистон Республикаси инвестицион салоҳиятини сезиларли даражада чеклашга олиб келади. Иккинчидан, акциядорлик жамиятини капиталдан кутилаётган даромаднинг юқори даражаси бўлиши, маҳаллий ва хорижий инвесторлар капитал қўйишига тайёр бўлган лойиҳалар ва компаниялар сонини чеклашга имконият яратилади. Учунчидан, акциядорлик жамиятини капитал қийматини камайтириш мамлакатдаги рискни камайтириш йўли билан амалга оширилиши мумкин. Бу эса, ўз навбатида, бизнес юритиш рискни камайтириш, қонун устуворлиги ва суд тизимининг устуворлигини ўрнатиш ва акционерлик жамиятини капиталнинг рискни камайтиришга, корпоратив бошқарув даражасини ошириш, корпоратив маданиятни ривожлантириш, халқаро бухгалтерлик ҳисоби стандартларини қабул қилиш ва мувофиқликни таъминлашга, суверен кредит рейтингининг кўтарилишига олиб келади. Мамлакатимизда акциядорлик жамиятлари капиталдан кутилаётган даромад юқорилиги мамлакатдаги рискни юқори бўлиши кўрсатади. Бундан ташқари, мамлакатимизда акциядорлик жамиятини капитали rischi учун мукофоти юқори бўлиши мамлакатимизда молиявий инвестиция салоҳиятини чеклашга олиб келмоқда. Ўз навбатида, мамлакатимиздаги акциядорлик жамиятларининг капитал таркибидаги қарз капитали билан акциядорлик капитал ўртасида тенглик пропорцияларини мавжудлиги капитал бозоридаги молиявий инстурменларини муоммаласини чеклашга имкон бермоқда. Ривожланган мамлакатларда акциядорлик жамиятини қарз капиталини акциядорлик жамияни капиталга нисбати бирдан кичкна ҳисобланда. Бу эса, ўз навбатида, қарз ва акционерлик жамиятини капитални мутаносиб равишда ишлатилишини таъминлайди натижада тез ўсаётган бозордан максимал фойдаланиш имконини беради. Қарз капиталини акциядорлик жамиятини капиталига нисбатини бирдан кичик бўлиши қуйидаги ижобий томонлари мавжуд. Акциядорлик жамиятини юқори молиявий барқарорлик таъминлади. Корхонанинг қарз капитали ва мажбуриятларига нисбатан камроқ қарамлиги кўрсатади. Мамлакатнинг молиявий институтларига аҳолининг ва хорижий инвесторларнинг ишончини ошириш олиб келади. Салбий томонлари эса, бизнесга катта юклама, айниқса, иқтисодий инқироз даврида бўлади. Бундан ташқари, иқтисодий инқироз даврида капитал таклифининг камайиши кўрсатади. 2018 йил 1 январь ҳолатидаги дунёдаги акциядорлик жамиятларини капиталнинг қиймати қуйидаги расмда ўз аксни топган (расм).

2018 йил ҳолатидаги дунёдаги акциядорлик жамиятларини капиталнинг қиймати²²⁴.

Расмдаги маълумотлардан кўриниб турибдики, мамлакат rischi учун мукофот ҳамда акциядорлик жамиятлари капиталининг rischi учун мукофот юқори бўлган мамлакатлар Ўзбекистон ва Самали мамлакатлар ҳисобланади. Самалидаги акциядорлик жамияти капиталидан кутилаётган даромад 36 фоизни ташкил этса, Ўзбекистон акциядорлик жамиятини капиталидан кутилаётган даромад эса, 21 фоизни ташкил этган. Бундан кўриниб турибдики, мамлакатимиздаги акциядорлик жамиятини капиталидан кутилаётган даромад юқори даражада бўлиши инвесторларнинг мазкур акциядорлик жамиятларига капитал қўйилмаларидаги инвестиция лойиҳаларига маблағларни йўналтиришга чеклаш имкониятлари беради. Хулоса қилиб шунни айтиш мумкинки, Ўзбекистондаги акциядорлик жамиятлари капиталидан кутилаётган даромади юқори даражада сақланиши, мамлакатдаги рискларни юқори бўлиги туфайли, Ўзбекистон Республикаси инвестицион салоҳиятини сезиларли даражада чеклашга олиб келади. Бундан ташқари, акциядорлик жамиятларнинг акциялар бўйича кутилаётган даромаднинг юқорилиги туфайли инвесторлар Ўзбекистон капитал бозорига катта миқдорда капитални киритишга мойиллик эга бўлмайдилар.

РЕСПУБЛИКАМИЗДА ЖИНОИЙ ДАРОМАДЛАРНИ ЛЕГАЛЛАШТИРИШГА ВА ТЕРРОРИЗМНИ МОЛИЯЛАШТИРИШГА ҚАРШИ КУРАШИШДА ТИЖОРАТ БАНКЛАРНИНГ РОЛИ

Касимов Ш.В. – БМА магистранти

Ҳар қандай иқтисодий ислохотларнинг самарадорлиги банк-молия тизимининг барқарорлигига боғлиқ. Чунки банк-молия тизими давлат ва жамият ҳаётининг ижтимоий-иқтисодий, маъмурий-бошқарув соҳаларини молиявий таъминлаш функцияларини бажаради. Шу билан бирга, банк-молия тизимининг барқарорлигига жиддий хавф туғдирувчи бир қанча объектив ва субъектив омиллар мавжуд бўлиб, уларни ўз вақтида аниқлаб бартараф этмаслик мамлакат хавфсизлигига раҳна солиши мумкинлигини унутмаслик лозим. Шундай омиллардан бири жиноий даромадларни легаллаштириш билан боғлиқ бўлган иқтисодий-молиявий хатарлардир.

Жиноят оламида яратилган «хуфиёна» капитал, даромад, қўйилмалар нафақат

²²⁴ Ўзбекистон Республикаси капитал бозори агентлиги маълумотлари асосида муаллиф томонидан тайёрланган.